

โรคปากและ เท้าเปื่อย

“เป็นโรคที่เกิดขึ้นอย่าง
เฉียบพลัน และมีการระบาด
อย่างรวดเร็วมาก พบในสัตว์
กีบคู่ ได้แก่ โค กระบือ สุกร
แพะ และ แกะ”

สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์
กรมปศุสัตว์

หากพบปัญหาหรือ มีข้อสงสัย

เกษตรกรสามารถขอคำแนะนำหรือปรึกษาได้ที่

- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดทุกแห่งทั่วประเทศ
- สำนักสัตวศาสตร์และสุขอนามัยที่ 1-9

หรือ โทรศัพท์ 08-5660-9906

ส่วนโรคปศุสัตว์
สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์
กรมปศุสัตว์
โทรศัพท์ 0-2653-4444 ต่อ 4121-3
โทรสาร 0-2653-4920
Email : dcontrol5@dld.go.th

กรมปศุสัตว์ได้ดำเนินการโครงการรณรงค์
ฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อยในโค กระบือ แพะ
แกะ ปีละ 2 ครั้ง คือ

- ครั้งที่ 1 ระหว่างเดือน ธันวาคม-มกราคม
- ครั้งที่ 2 ระหว่างเดือน มิถุนายน-กรกฎาคม

กรมปศุสัตว์ สามารถผลิตวัคซีนป้องกันโรคที่
เกิดจากเชื้อไวรัสทั้ง 3 ชนิด คือ ชนิดโอ ชนิดเอ และ
ชนิดเอเซียวัน ซึ่งเป็นวัคซีนที่ผลิตจากเชื้อทั้งสามชนิด
รวมกัน จะสามารถป้องกันโรคที่เกิดจากเชื้อทั้งสามชนิด

สาเหตุ

เกิดจากเชื้อไวรัส ซึ่งเชื้อไวรัสกลุ่มนี้มี 7 ชนิด แต่ที่ทำให้เกิดโรคในประเทศไทยมี 3 ชนิด คือ ชนิดเอ ชนิดไอ ชนิดเอเซี่ยน

อาการ

ซึม น้ำลายไหล มีเม็ดตุ่มพุพอง ใส เกิดขึ้นภายในปาก ลิ้น เหงือก เพดานปาก ข้างแก้ม และตามซอกกีบเท้า ต่อมาเม็ดตุ่มจะแตกกลายเป็นแผล

อาการที่ตามมา คือ ขาเจ็บ เดินกระเผลก น้ำลายไหลมากขึ้น มีแผลในปาก ลิ้น เท้า และที่หัวนม มีไข้สูง ชูบพอม เบื่ออาหาร น้ำหนักลด ในวัวที่กำลังให้น้ำนม ปริมาณน้ำนมจะลด

อย่างไรก็ตาม อาการในสัตว์ป่วย จะมีตั้งแต่สัตว์ป่วยไม่แสดงอาการให้เห็น แสดงอาการเพียงเล็กน้อย จนถึงแสดงอาการอย่างรุนแรง

เชื้อโรคมียู่ที่ใดบ้าง

สัตว์ป่วยจะปล่อยเชื้อโรคออกมาทั้งลมหายใจ น้ำลาย น้ำจากแผลพุพอง นานนม น้ำเชื้อตัวผู้ เชื้อโรคจะปนเปื้อนอยู่กับอาหาร น้ำ อุปรกรณ์ เครื่องใช้ต่างๆ และสิ่งแวดล้อม

เชื้อโรคติดต่อได้อย่างไร

เชื้อจะติดต่อเข้าสู่ตัวสัตว์โดยการสัมผัสโดยตรง การหายใจเอาอากาศที่มีเชื้อโรคเข้าไปกินอาหาร น้ำ ที่มีเชื้อโรคปนอยู่

โรคแพรจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งได้อย่างไร

เชื้อโรคจะติดไปกับสัตว์ป่วยที่ถูกเคลื่อนย้ายจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง รถบรรทุกสัตว์ คนเลี้ยงพ่อค้า หรือคนที่สัมผัสกับสัตว์ป่วย อุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์ป่วย ลมธรรมชาติสามารถพัดพาเชื้อโรคไปได้ไกลถึง 10 กิโลเมตร

ความเสียหายเนื่องจากการเกิดโรค

สัตว์พอม น้ำหนักลด ไม่แข็งแรง ใช้งานไม่ได้ น้ำหนักลด ส่งเนื้อและผลิตภัณฑ์ออกไปขายต่างประเทศไม่ได้ ทำให้สูญเสียโอกาสทางเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม

ถ้าสัตว์ป่วยจะทําอย่างไร

แยกสัตว์ป่วยออก และแจ้งสัตวแพทย์ เพื่อให้การดูแลรักษา และควบคุมโรคที่ถูกวิธี

การรักษา

ปัจจุบันยังไม่มียาที่สามารถรักษาโรคนี้ให้หายได้โดยตรง

การป้องกัน

โรคนี้สามารถป้องกันได้ด้วยวัคซีน เริ่มฉีดครั้งแรกเมื่อสัตว์อายุ 4-6 เดือน กระตุ้นซ้ำหลังจากฉีดวัคซีนเข็มแรก 1 เดือน, ฉีดซ้ำทุกๆ 6 เดือน

การเลือกซื้อสัตว์ควรมีจําหน่ายอย่างไร

เลือกซื้อจากแหล่งที่เชื่อถือได้ โดยมาจากฟาร์มปลอดโรคปากและเท้าเปื่อย มีเบอร์หู บัตรประจำตัวสัตว์ ประวัติการฉีดวัคซีน ผลทดสอบโรคปากและเท้าเปื่อยเป็นลบ และสัตว์มีสุขภาพแข็งแรง

การเคลื่อนย้ายสัตว์ควรมีจําหน่ายอย่างไร

1. รถบรรทุกสัตว์ ควรได้รับการทำความสะอาดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อทั้งก่อน และหลังขนส่งสัตว์ ขณะขนส่งสัตว์ไม่ควรแวะหลายฟาร์มในเที่ยวเดียวกัน คนขับรถ และผู้ช่วยควรทำความสะอาดมือและเท้าด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค ก่อนและหลังเข้า-ออกฟาร์ม และขนส่งสัตว์เสร็จแล้ว
2. ต้องได้รับใบอนุญาตเคลื่อนย้ายจากกรมปศุสัตว์

**แผนยุทธศาสตร์
ควบคุม ป้องกันและกำจัด
โรคปากและเท้าเปื่อย
พ.ศ. 2551 - 2558**

ส่วนโรคปศุสัตว์
สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์
กรมปศุสัตว์
ถนนพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400
โทรศัพท์ 02-653-4444 ต่อ 4121-3
โทรสาร 02-653-4920
อีเมล : dcontrol5@dld.go.th

สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์
กรมปศุสัตว์

วิสัยทัศน์ ประเทศไทยปลอดโรคปากและเท้าเปื่อย

พันธกิจ

สร้างและขยายเขตพื้นที่ควบคุมโรคปากและเท้าเปื่อยและพัฒนาเป็นเขตปลอดโรคปากและเท้าเปื่อยให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อควบคุม ป้องกัน และกำจัดโรคปากและเท้าเปื่อยให้หมดไปจากประเทศไทย
2. เพื่อเร่งการปรับสถานภาพปลอดโรคให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลขององค์ระหว่างประเทศ
3. เพื่อสนับสนุนการส่งปศุสัตว์และผลิตภัณฑ์ ปศุสัตว์ไปจำหน่ายยังต่างประเทศ

เป้าหมาย

1. ประเทศไทยไม่มีการแพร่ระบาดของโรคปากและเท้าเปื่อยในสุกรที่เลี้ยงระบบฟาร์มภายใน 2 ปี
2. ประเทศไทยไม่มีการแพร่ระบาดของโรคปากและเท้าเปื่อยในโค กระบือ แพะ แกะ และสุกร ที่เลี้ยงไม่เป็นระบบฟาร์มภายใน 4 ปี
3. ประเทศไทยมีพื้นที่ปลอดโรคปากและเท้าเปื่อยได้รับการรับรองโดย OIE ภายใน 6 ปี และใช้เวลาอีก 2 ปี ต่อจากนั้นในการสร้างระบบรักษาสุขภาพพื้นที่ปลอดโรคและเตรียมความพร้อมในการขยายพื้นที่ปลอดโรค

8 ยุทธศาสตร์

38 มาตรการ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารจัดการทรัพยากร

1. จัดตั้งคณะกรรมการและคณะทำงาน
2. จัดหาและจัดสรรทรัพยากร
3. พัฒนาบุคลากร
4. ตรวจสอบ ควบคุม การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
5. บูรณาการอัตรากำลัง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาปรับปรุงกฎหมาย

1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการเกิดโรคระบาด
2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเมื่อเกิดโรคระบาด
3. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเขตปลอดโรคระบาด
4. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฆ่าและจำหน่ายเนื้อสัตว์

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การป้องกันและควบคุมโรค

1. การเฝ้าระวังโรค
2. การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรค
3. การควบคุมเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์
4. การควบคุมโรค

ยุทธศาสตร์ที่ 4

การพัฒนาการเลี้ยงสัตว์และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. การเพิ่มผลผลิตสัตว์ให้เพียงพอ
2. จัดระบบการทำเครื่องหมายและขึ้นทะเบียนสัตว์แห่งชาติ
3. การเพิ่มจำนวนฟาร์มเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์ม
4. การรักษาสถานภาพฟาร์มมาตรฐานให้คงสภาพอยู่ตลอดเวลา
5. การส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้เลี้ยงสัตว์
6. การส่งเสริมการสร้างตราสินค้าปศุสัตว์
7. จัดระบบโรงฆ่าสัตว์ให้ได้มาตรฐานในแต่ละระดับ
8. ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์เพื่อการส่งออก

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การประชาสัมพันธ์และเตือนภัย

1. การสร้างเครือข่าย
2. กำหนดขอบเขตหน้าที่และแนวทางการประชาสัมพันธ์ของเครือข่าย
3. จัดทำสื่อและช่องทางการเผยแพร่
4. กำหนดแนวทางและวิธีการเตือนภัยที่ชัดเจน

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี

1. จัดตั้งหน่วยงานรวบรวมและบริหารจัดการองค์ความรู้
2. งานวิจัยด้านวัคซีน
3. งานวิจัยด้านการวินิจฉัยโรคปากและเท้าเปื่อย
4. งานวิจัยด้านระบบการเลี้ยงสัตว์และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง
5. งานวิจัยด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม รวมทั้งเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ที่ 7 ความร่วมมือระหว่างประเทศ

1. การประสานงานลักษณะทวิภาคีกับประเทศเพื่อนบ้าน
2. การประสานงานกับองค์ระหว่างประเทศ
3. การดำเนินงานโครงการระหว่างประเทศ
4. สนับสนุนการตรวจวินิจฉัยโรคปากและเท้าเปื่อยของแต่ละประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 8 การติดตามประเมินผล

1. การเตรียมความพร้อมทั้งด้านคณะทำงานและแผนการประเมิน
2. หลักฐานการวัดการประเมิน
3. การตัดสินผลการประเมิน
4. การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์

